

KÁCOVSKÝ BĚH

2010 - 4.ročník - sobota - 28.8.2010

Na Kácovsku jsou přímo ideální běžecké podmínky. Tento kraj je z běžeckého hlediska neposkvrněná přírodní oblast s čerstvým svěžím vzduchem v povodí řeky Sázavy a velmi členitým terénem. To, čím Kácovský běh může přilákat, je právě samotná trať vedoucí tímto malebným krajem s romantickými přírodními lokalitami, které závodníka přímo donutí být myslí i pohybem v těsném kontaktu s přírodou. Pro domorodce je to inspirace ke změření sil s přespolními a pro přespolní běžce příležitost si nejen zasoutěžit, ale i jedinečná možnost poznat městy Kácov, srdce Posázaví, jeho okolí a pamětihodnosti.

Stěžejní událostí Kácovského běhu je hlavní závod. Další nedílnou součástí akce jsou lidový běh a dětský běh. Ti, kteří nechtějí přecenit své síly, se mohou

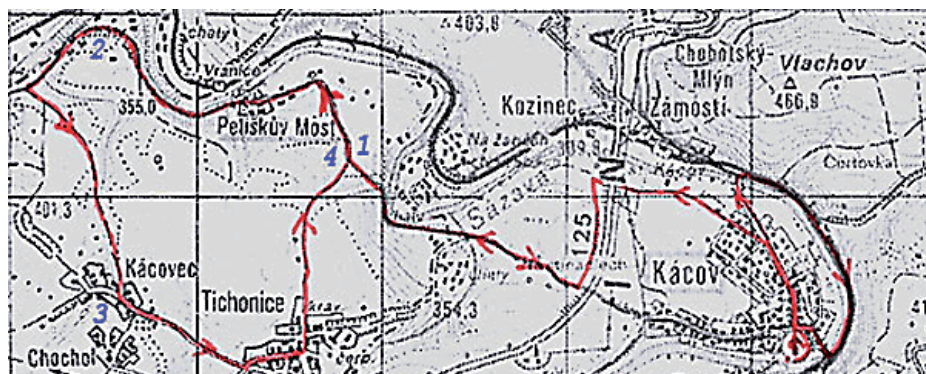
zúčastnit „pouze“ lidového běhu, zde není důležité umístění, ale samotná účast a motivace natrénovat a třeba příští rok pokořit celou trasu hlavního závodu. Dětský běh je určen pro předškolní děti i školáky. Souběh akce Kácovský běh s Veteran Rallye Posázaví vytváří v atmosféře sportovního klání pro zúčastněné běžce ale zejména pro jejich doprovázející rodinné příslušníky zcela unikátní příležitost spatřit jedinečná historická vozidla. A to, že závodníky v úvodu tratě hlavního závodu veteránské vozidlo i doprovodí je jen symbolickým upomenutím toho, že trať Kácovského běhu probíhá i místy značného historického významu, které je možno po trase nejen spatřit ale i potkat.

Kácovského běhu se může zúčastnit každý. Těším se na Vaši účast.

MUDr. Tomáš Chytka

Občerstvovací stanice

Na trati jsou 4 občerstvovací stanice, č. 1 – lesíček v polích za prvním stoupákem po červené turistické stezce od městyse Kácova, č. 2 Mazourov, č. 3 Kácovec, č. 4 - po seběhnutí asfaltkou z Tichonic, kde se běžci opět napojují na červenou turistickou trasu a vracejí se zpět do Kácova (původně stanice č. 1).

Historická místa Kácovského běhu

Náměstí Kněžny Toskánské

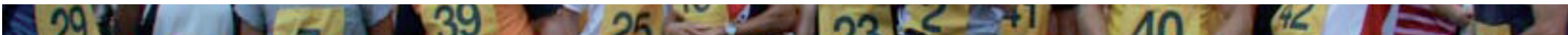
Asi do r. 1730 bylo nynější kácovské náměstí středověkou návsí, na níž byla situována radnice, škola, hospoda, kostel se hřbitovem a vstup do sídla vrchnosti. Na spodním konci náměstí u dnešního hotelu Na náměstí byla vstupní brána. Hlavní cesta procházela osídlením mezi dvěma branami a tvořila tepnu, z níž bylo vše dostupné pěšky. Ve vztahu k původní tvzi muselo náměstí dotvářet obranný celek. Jakým způsobem tuto funkci plnilo není dodnes dostatečně objasněno. Kněžna Anna Marie Františka Toskánská, označována historiky za dobroditelku Kácova, nechala v r. 1734 postavit na rynku sousoší s kašnou a proudící vodou. Kašny se v té době stavěly dřevěné. A. M. F. Toskánská ale změnila tvar náměstí především výstavbou zámku a dělicí zdí zakončenou špýcharem. Číslování domů se provádělo v letech 1770 – 1771 v přirozeném sledu tak, jak lze obec postupně projít. Začínalo se obvykle nejdůležitější, zpravidla veřejnou budovou, kterou byl v Kácově zámek a pokračovalo se dál. Proto jsou čísla na náměstí nízká. Další změnu doznalo náměstí za Leopolda II., kdy byly zbořeny v rámci pokynu o rozšiřování náměstí budovy proti vstupu do zámku a náměstí ztratilo svůj původní trojúhelníkový charakter. V roce 1848 se náměstí po zrušení panství stalo náměstím obce. Neméně výraznou změnou bylo zrušení hřbitova u kostela v roce 1837. Poslední zbytky hřbitovni zdi zmizely v roce 1926, dnes ji připomíná jen kaplička svatého Floriana, patrona hasičů. Současnou podobu náměstí dotváří sokolovna vystavěná na základech bývalého špýcharu, schodiště z náměstí k řece, které nechal na své náklady postavit Zdeněk Šenkýř, který si Kácov velmi oblíbil a hmotná budova

nad sklepy pivovaru zahroubenými pod náměstím. Uvádí se, že do Kácova vedly ze všech stran nevalné cesty. Komunikaci se světem znesnadňovaly hluboké úvozy a kopcovitý terén. Silnice do Uhlířských Janovic byla postavena v roce 1859, do Vlašimi v roce 1866 a do Chabeřic v roce 1890. Původně spojovala Uhlířské Janovice a Kácov vozová cesta, která vedla od Kácova k Vranicím a úžlabinou k Zbizubům. Přesto bývalo náměstí místem konání slavných jarmarků. V posledních seznamech trhů z v českých zemích z r. 1947 se píše, že se v Kácově konalo ročně deset trhů na zboží a dobytek, přičemž dvakrát měsíčně se konaly trhy v únoru a září. Ze slavných osobností spojených s kácovským náměstím je třeba uvést M. Kuděje, který v tehdejší hotelu U Růžičků přespával v r. 1914 se svým druhem Jaroslavem Haškem při putování Posázavím a zážitky z této cesty zaznamenal v knize Ve dvou se to lépe táhne, ve třech hůř. Dále Jana Zrzavého, který zde kolem roku 1940 namaloval v domě č. 28 jeden ze svých slavných obrazů Statek v Kácově a zakladatele Osvěty a autora dramatu Lipany, kterým byla otevírána činohra Národního divadla, Václava Vlčka. Ten kácovské náměstí zvětšil ve svých vzpomínkách.

Ocelový most přes Sázavu v Kácově

V Kácově stojí ocelový most spojující dodnes oba břehy Sázavy. V sedmdesátých letech minulého století most dosloužil a hledalo se nouzové řešení pro zajištění stávajícího silničního spojení. Za této situace pomohla okolo roku 1975 armáda a poskytla městečku vojenský most ze stavebnicových souprav mostu typu Bailey. Po druhé světové válce zůstalo v České republice na 12 000 tun těchto zařízení z pomocné akce Spojených národů pro země postižené válkou - UN NRA (United Nations Relief and Rehabilitation Administration). Proto místní lidé v některých místech přezdívali tyto mosty výrazem „unrra“. Inženýr Donald Colman Bailey (1901 – 1985) byl

za druhé světové války armádním civilním zaměstnancem ve Velké Británii a jeho koníčkem byly mosty. Jeden ze svých modelů předvedl svému nadřízenému a tomu se návrh zalíbil. První prototyp nového mostu byl postaven v Anglii a slouží svému účelu dodnes. Po úspěšných zkouškách byl nový most zařazen do armádní výzbroje a poprvé použit v Itálii v roce 1943. Armáda Spojených států zakoupila licenci a vyvinula vlastní konstrukci mostu. Modulární přístup umožnil inženýrům stavět mosty jak chtěli dlouhé a pevné, protože jeho prvky lze montovat a spojovat jak na délku, tak pro zvýšení únosnosti buď nad sebe nebo i vedle sebe. Jednotlivé části mostu byly vyráběny v různých továrnách a byly vzájemně zaměnitelné. Baileyho mosty (BB – Baley Bridge) poskytl ve válce vynikající náhradu za mosty zničené italskou a německou armádou. Koncem války měla britská a americká armáda na Sicílii a v Itálii postaveno na 3000 takových mostů. Polní maršál Montgomery ocenil tyto mosty jako nezbytný předpoklad pro rychlý postup armád. Baileyho most je v Kácově postaven válečným způsobem. Do starého vysloužilého mostu byl vložen nový most ze 3 polí, přičemž nejdelší pole je přímo nad řekou. Další dvě pole jsou položena na každé straně mostu. Mostovka je vytvořena z prkenného záklopu a v roce 2006 byla nově položena na most pod úhlem 45 stupňů k ose mostu. Odborníci tomuto záklopu vytýkají, že jinde obvyklé dřevěné obručníky zde schází. Postupně byl provoz na mostě omezen a byl na něm zakázán vjezd nákladním autům. Byl to důsledek opotřebování původních čepů. Nové čepy uplatňované u těchto mostů praskají anebo se vymačkávají a nedosahují původní kvality, která umožňovala i průjezd tankům. Kácovský ocelový most si zahrál i ve filmech. Nejznámější je Tmavomodrý svět od Jana Svěráka. Poslední záběry mostu budeme snad moci spatřit ve filmu Habermannův mlýn natáčeném v roce 2009 Jurajem Herzem. Tento film byl natáčen za účasti komparsu složeného i z obyvatel Kácova.

Na Stínadlech – kácovské popravčí místo

Charakteristickým znakem středověkých měst a městeček bylo vlastní soudnictví. I Kácov měl hrdelní soud a kompetenci odsuzovat k smrti a jiným těžkým trestům. Ačkoli šlo o nejnižší soud IV. třídy, směl provádět i rozsudky. K tomu patřilo i právo vyhledávat důkazy o vině či nevině cestou mučení. Mučení se přitom uplatňovalo zásadně pouze u příslušníků nižších společenských vrstev. Hrdelní právo bylo pro Kácov potvrzeno v roce 1709 s tím, že toto právo měl již Kácov v té době nejméně 200 let. Personálně byl v té době hrdelní soud totožný s městskou radou. V praxi vedli vyšetřování jen někteří její členové a písař. Konečné rozhodnutí o závažných věcech přicházelo od apelačního soudu v Praze, kam se případy postupovaly. Vlastní výkonný personál se skládal z rychtáře, ponocného a biřice, který měl na starosti vězení – šatlavu a mučírnu. V Kácově se vězení nacházelo podle Památné knihy kácovské v budově radnice – rathauzu. Městečko nemělo kata, toho si pro výkon trestu a popravy vypůjčovalo ve větších městech. Finanční náklady za výkon hrdelního práva byly nemalou položkou a zatěžovaly městský rozpočet. Popravčím místem pro Kácov bylo místo dnes označované Na Stínadlech na Pickovém hájem. Zde stála šibenice, která byla ze dřeva a musela se čas od času obnovovat. Místo je dodnes vyznačeno na katastrálních mapách a sloužilo i jako místo posledního odpočinku pro sebevrahy. Památná kniha kácovská uvádí řadu případů z činnosti hrdelního soudu v Kácově. O kácovském vězení se zmiňuje i Smolná kniha města Divišova. Tak přišel od pražského apelačního soudu 14. května 1698 ortel pro Václava Petráska, který se prohřešil proti sedmému přikázání – nepokradeš. Pro výstrahu byl potrestán na hrdle dle práva. Ve vězení si složil písničku a když byl veden v Kácově na popravu, sám si ji pobožně zpíval a cestou se i modlil. V roce 1748 se dostal do vězení v Kácově Josef Janata kvůli vraždě Václava Dlouhého. Ten za noci přišel do Kácova a ukradl otci Josefa Janaty, koláři, tele z chlíva.

Josef Janata ho dopadl i s teletem v panské pšenici a na místě jej smrtelně zranil. Za tento čin byl pražským apelačním soudem Josef Janata odsouzen k šestinedělnímu vězení. V roce 1723 se na svém pásku oběsil v maštali pacholek Matěj Macháček, který sloužil u Václava Ledvinky. Soud nařídil, aby byl odpraven kácovským pohodným a zahrabán u šibenice. Pro potupu byl sťat tupým rýčem. Vycházelo se z toho, že sebevražda byla prohřeškem na stejné úrovni jako vražda. To byl poslední popravený na kácovských Stínadlech. Na základě patentu z r. 1765 došlo ke zrušení hrdelního soudu v Kácově i Zruči nad Sázavou. Zůstal zachován pouze soud v Kutné Hoře. Ostatní soudy si podržely pouze dílčí pravomoci a povinnost spolupracovat podle potřeby s hrdelním tribunálem.

Kácovec

Kácovec (někdy Kácoves) je vesnička, která je součástí obce Tichonice. Turistické trasy ji míjejí, nemá žádnou významnou památku. Historik A. N. Vlasák ve svém popisu okresu vlašimského uvádí, že zde býval v sedmnáctém století samostatný statek, který patřil rytíři Karlovi Mitrovskému z Nemyše u Mladé Vožice. Po jeho smrti prodala jeho manželka r. 1603 statek Petrovi Karlovi Holickému ze Šternberka a tak se nemovitosti staly součástí šternberského panství. Byla to doba, kdy se drobné statky prodávaly větším sousedům, kteří byly lépe zařízeni a dosahovali lepších výtěžků. Divišovská smolná kniha pro rok 1665 nás informuje

o rozsudku nad Pavlem Polívkou ze Zdebudzevsi a Jiříkem Bitou z Tichonic, kteří byli za vloupání na sýpku v Kácovci a krádež obilí odsouzeni k trestu smrti. Ale šternberský hejtman Václav Divišovský a rytíř Jan Křištof Šic z Lekcipanu, správce statku, se nad nimi slitovali a ráčili jim odpustit. Příčinou mohlo být to, že všechen lup byl u nich nalezen a vrácen. I když v této době se páni snažili na svých statcích udržet co možná nejvíce poddaných, aby měli laciné pracovní síly. Rozsudek byl ale jenom podmíněný a pokud by se dopustili něčeho podobného, měli být ztrestáni na hrdle. Tento záznam se stal jedním z podnětů pro současné pojmenování nedaleké naučné stezky Jana Křištofa Šice, který žil v těchto místech. Dochovaly se po něm místní názvy jako „Šicovská louka“ nebo „Šicovský rybník“. Takové štěstí již neměl jiný výtečník z Kácovce Vít Brožek, člen loupežné bandy, který byl pro krádeže obilí, dobytka, zbraní a peněz a pro účast na loupežné vraždě v r. 1625 po trápení mistrem popravčím podle divišovské smolné knihy odsouzen k smrti a sťat. Do r. 1845 byl Kácovec na trase cesty, která vedla z Divišova přes Brtnici, Dolany, Zdebudzeves, Kácovec a Tichonice k Pelíškovu mostu přes Sázavu a pak dále na Kolín. Pelíškův most byl krytý dřevěný most postavený na kamenných pilířích. V roce 1845 ho strhla povodeň. Jeho funkci převzal nový most v Kácově a význam Kácovce, který se ocitl mimo frekventovanou trať, upadl. V letech po první světové válce si okolí Kácovce vyhlédli pro svá tradiční tábořiště skauti. Skautské tábory zde byly obnoveny po roce 1990. 6. června 1993 navštívil zdejší skautský stanový tábor prezident Václav Havel s manželkou Olgou a doprovodem v rámci své cesty vlakem Posázavím. Vlaková souprava tažená parní lokomotivou přijela do Kácova v odpoledních hodinách. Odtud pokračovala cesta hlavy státu auty. Součástí vlakové soupravy byl i vagon prvního prezidenta Československé republiky T. G. Masaryka. Mnozí skauti si tak uchovávají vzpomínky na setkání s nejvyšším představitelem státu v indiánském stanu tee-pee v Kácovci.

Popis běžecké trati - 19312 m

Závodníci startují z náměstí Kněžny Toskánské v Kácově a po přeběhnutí železného mostu s dřevěnou podlázkou se ostře doprava napojí na modře značenou cyklistickou stezku paralelně podél železniční trati a po druhém kamenném mostě se vrátí zpět na náměstí, kde se opět představí divákům. Teprve potom běžci opouštějí městys Kácov a vydají se boční silnicí vlevo směrem ke hřbitovu a k řece. U řeky závodníci podběhnou most pod tříproudou silnicí, vystoupají nejprve pěšinou a poté odstavným pruhem této hlavní silnice a nahoře se napojí na červenou turistickou značku. Ta je dovede prakticky až k potůčku před jezem za chatovou osadou Mazourov. Potom závodníci vyrazí proti proudu potůčku, kde míjejí tábor Na Zlatém potoce, dostávají se do vesničky Kácovce a asfaltkou vystoupají do Tichonic. Od tichonického kostelíčka pokračují stále doleva do polí a v lesíčku se běžci opět napojí na červenou turistickou značku a stejnou trasou se vrací zpět. Po doběhnutí do Kácova běžci na křižovatce zabočí doleva a již z úvodu běhu známou trasou přes oba mosty na náměstí a na závěr běh završí seběhnutím do cíle, který je dole za pivovarem u kácovského jezu.

Hlavní závod

Den: 28.08.2010

Délka: 19,3 km

Povrch: terén a silnice

Prezentace: 9:00 - 10:15 hod.

Kácov - náměstí- zámecké nádvoří

Čas startu: 10:30 hod.

Místo startu: Kácov - nám. Kněžny Toskánské

Startovné: 100 Kč

Odměny: věcné ceny pro 3 nejlepší v kategorii muži, ženy

Tombola: ano

Počet běžců naposledy: 46

Rekord tratě muži: 1:15:55 - (2009, Jan Havelka)

Rekord tratě ženy: 1:27:54 - (2009, Petra Havlová)

Lidový závod

Den: 28.08.2010

Délka: 2,86 km

Povrch: terén a silnice

Prezentace: 9:00 - 10:15 hod.

Kácov - náměstí-

zámecké nádvoří

Čas startu: 10:30 hod. (společně s hlavním závodem)

Místo startu: Kácov - nám. Kněžny Toskánské

Startovné: zdarma

Dětský závod

Den: 28.08.2010

Délka: předškolní děti (100 m)

Délka: mladší školní děti do 10 let (280 m)

Délka: starší školní děti nad 10 let (560 m)

Povrch: terén a silnice

Prezentace: 9:00 - 10:45 hod.

Kácov - náměstí-

zámecké nádvoří

Čas startu: 11:00 hod.

Místo startu: Kácov - u pivovaru u kácovského jezu

Startovné: zdarma

<http://www.kacovskybeh.eu>
kontakt: tchytka@gmail.cz
Foto: František Straník
Text: Tomáš Chytka, František Procházka
Grafika: Eva Procházková

